Kvinden og Samfundet

Udgivet af Dansk Kvindesamfund.

Nr. 45. | Kontor: Nørregade 33, St. | 6. November 1900. | Udgaar hver Tirsdag. | 16. Aarg.

Koster 50 Øre + Postpenge Kvartalet. Enkelte Numre 5 Øre.

Mary Steen,
Kongel. Hoffotograf.
Amagertorv 4, 3.

Emmy Thulstrup.
Hjemmelavet Konfekt,
tilkendt eneste
HÆDERS-DIPLOM VED KVINDERNES UDSTILLING 1895.
Panoptikon, V, 1. Sal o. G.
København. Telefon 19017.
Varerne bringes overalt.
Udenbys Juleordre bedes helst indgivet inden 1ste Decbr.

Tandlæge
Frøken Anna F. Hansen,
Frederiksborggade 34.

Tandlæge
Fru Tofte-Siesbye,
Amagertorv 31.

Tandtekniker
Julie Detlefsen,
Frederiksborggade 41, I.

Toni Christensen
Hjemmelavet Konfekt.
Spise- og Kogechokolade,
Kakao m. m.
Lykkesholms Alle 1 A, St.
Telefon 18311.
Varerne bringes overalt.

Annoncer

til „Kvinden og Samfundet" bedes sendt under Adresse: Ekspeditionen, Nørregade 33.

Klager over Uregelmæssighed i Forsendelsen bedes stilet skriftligt til Postvæsenet — hjælper dette ikke, da til Bladets Kontor.

Manuskripter, der indleveres til „Kvinden og Samfundet", maa til Efterretning for Redaktionen være forsynede med Navn og Adresse, Til anonyme Skrivelser kan Red. ikke tage Hensyn.

Anne Marie Mangor,

f. Bang. *)

Et Ord, som høres ret ofte om baade Mænd og Kvinder i vor Tid, er Ordet „selvhjulpen". Ordet har en god Klang og er i mange Tilfælde fuldt berettiget.

Til Trods herfor skurrer det af og til lidt i Ørerne paa En; det er, som om det at være selvhjulpen, var en ganske nymodens Opfindelse. Og dog har der sikkert været mange selvhjulpne Kvinder i „gamle Dage", drevne dertil saa vel af Nød som af Lyst.

Den Kvinde, hvis Navn staar over disse Linier, var i Ordets fuldeste Betydning selvhjulpen, baade fordi hun maatte, og fordi hun vilde være det.

Hendes Navn er jo vel kendt her i Landet; hvad der her skal meddeles, er kun et lille Bidrag til hendes Minde, støttet paa nogle, velvilligst overladte, personlige Meddelelser.

Anne Marie Mangor — „Madam Mangor", som hun i hine Rangforordningens Dage kaldtes — var Datter af Hof- og Stadsretsassessor *Andreas Bang* og hørte saaledes til en af vore ældste danske Slægter. Hun fødtes 1791 i København og ægtede Aar 1800 en Søn af Stadsfysikus *Mangor*, ogsaa i København. Men allerede 1812 mistede hun pludselig sin Mand og sad nu som Enke i meget smaa Kaar med 3 Døttre. Hendes formuende Slægt, deriblandt hendes Svoger, senere Gehejmeraad *Holten*, vilde hellere end gerne yde hende Hjælp og brugte ofte Kunstgreb for at faa hende til at tage imod den. Men hendes Selvstændighedsfølelse var saa stærk, at hun kun, naar Nøden tvang hende dertil, vilde modtage et Laan, som hun altid betalte tilbage. For at tjene Penge strikkede hun for Folk, syede Kludetæpper og gjorde andre lignende Arbejder.

Hun slog sig igennem med Nøjsomhed og Sparsommelighed. Den sidsidste kunde give sig et saa pudsigt Udtryk, som at hun f. Eks. for at spare Tid altid *skraaede* over Gaden til et Hjørne; hun fulgte ikke Gaden ud i dens fulde Længde. Dog blev hendes Sparsommelighed aldrig nogen Sinde til „Knausighed".

Allerede tidlig var hun en dygtig Husmoder og en Autoritet paa Madlavningens Omraade; „Tante Anne Maries blaa Bog" med Kogeopskrifter gik paa Omgang i Familien.

Da hun endelig efter Opfordring, men ogsaa under Modstand fra manges Side, besluttede sig til at lade den trykke, gjorde hun det paa egen Bekostning, da „Reitzel" ikke turde købe Forlaget. Hun købte da selv Papiret til Bogtrykkeren, fik de trykte Sider tilsendte fra ham, lod Hefterne indbinde, og Boghandlerne afhentede saa Eksemplarerne i hendes Hjem — alt for at tjene den ringe Sum, Mellemmændene ellers skulde have. Med dette blev hun ved til sine sidste Dage, da man endelig fik hende overbevist om, at en Boghandler som Kommissionær vilde kunne skaffe Bøgerne langt hurtigere Afsætning. Afdøde Boghandler *Th. Lind* blev hende hertil en sjælden trofast Ven og Hjælper.

Den første Del og første Udgave af Kogebogen udkom først i 1837. Der ligger derfor 25 Aars stort og samvittighedsfuldt Arbejde forud for dens Offentliggørelse. Der findes heller ikke i den hele Bog med samt Tillæg og Syltebog nogen Ret, som hun ikke selv paa det nøjeste har prøvet baade paa en og paa mange Maader og mange Gange — ofte ikke just til Glæde for Familien, som, naar de spiste hos hende, maatte smage paa alle mulige Prøver; men de maatte dertil.

Saaledes fik de en Gang, til enkeltes Rædsel, Hestekød i forskellige Tillavninger; samtidig fandtes paa Bordet 70 smaa Krukker med Syltetøj, som helst alle skulde prøves.

Hun forsømte ingen Lejlighed til at lære, og det var hende en Fest, da hendes næstældste Datter i 1846 blev gift og bosat paa Landet, da at komme ud til Svineslagtningen; hun fulgte nøje den hele Proces; det var, da „Syltebogen" skulde se Lyset. — Der er siden den Tid kommet mange og gode Kogebøger, som maaske i nogle Retninger bedre tilfredsstiller Tidens Fordringer. Men „Mangors Kogebog" har i en sjelden Grad den Egenskab at kunne vejlede paa en forstandig Maade; det slaar virkelig til, at den Trøst, der blev givet en i Madlavning aldeles ukyndig, vordende Husmoder: „med Fru Mangors Kogebog og sund Forstand kan enhver lære at lave daglig Mad" —at den Trøst staar sin Prøve. Det bedste Bevis herfor ligger da ogsaa i de mange Oplag, Bogen har opnaaet; 1ste Del 37, 2den Del 28 og Syltebogen 30 Oplag. Hun efterlod sig da ogsaa, god Økonom som hun var, foruden Bogen en forholdsvis ikke ringe Kapital, aldeles selverhvervet.

En ikke ubekendt Godtkøbsvittighed lyder saaledes: „— som der staar i Madam Mangors Kogebog for smaa Husholdninger: Man tager et *Sølvfad* —." Hvem der er Mester for Vittigheden, er ikke godt at vide, men Fru Mangor vilde aldrig have gjort sig skyldig i den Dumhed at give smaa Husholdninger Anvisning paa at bruge Sølvfade. Hun var nemlig ikke alene en dygtig Husmoder, men hun var ogsaa en meget dannet og begavet Kvinde med Interesser langt ud over det almindelige. Hun var en varm Fædrelandsven, som med Liv og Sjæl fulgte alt, hvad der rørte sig i Folket; karakteristisk nok var en Tid lang Carl Bille og Erik Bøgh hendes Yndlinge blandt offentlige Personligheder. Hendes Interesse var ikke overfladisk; hun gik til Bunds i Sagerne og søgte Oplysning, selv som gammel Kone, om offentlige Sager hos de Personer, der havde Kendskab til dem; og det nyttede ikke at affærdige hende i Korthed; hun vilde vide ordentlig Besked.

Hun var en sjelden elskelig Karakter, trofast, opofrende og hjælpsom. Hun tog sig blandt andet af mange unge Mennesker, der kom og spiste i hendes Hus, og flere af dem knyttedes til hende gennem et trofast Venskab, der holdt Livet ud.

Hun havde i det hele et varmt Hjerte for Ungdommen; og det var hendes største Fornøjelse at samle de unge i sit Hus, hyppig til en Svingom om Aftenen. Naar Børn og Børnebørn om Vinteren havde været samlede hos hende til Middag, hændte

*) Hosstaaende Billede stammer fra Fru Mangors yngre Aar.